

DOI 10.36074/logos-24.11.2023.06

ОЦІНЮВАННЯ ПЕРЕШКОД НА ШЛЯХУ ПРОВАДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор,
професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка»

УКРАЇНА

Будь-яке підприємство повинно прагнути збільшити свій економічний потенціал [1–3]. Важливими чинниками його формування є існуюче у підприємств ресурсне забезпечення [4], зокрема людські ресурси [5, 6], основні фонди [7], грошові засоби [8, 9], інформація [10] тощо, а також рівень ефективності використання цих ресурсів [11]. Зростання цього рівня може розглядатися як одна з головних ознак економічного розвитку підприємств.

Існує значна кількість видів економічного розвитку підприємств та країни загалом [12], серед яких важливе місце посідає інноваційно-інвестиційний, зокрема техніко-технологічний, розвиток [13]. Своєю чергою, важливим результатом цього розвитку є зниження обсягів споживання ресурсів, передусім, внаслідок впровадження на підприємствах ресурсозберігаючих технологій [14–21] та реалізації інших заходів з ресурсозбереження [22–25].

Як впровадження нових технологій, так і перехід на виготовлення покращених видів продукції потребує від підприємств здійснення інвестиційної діяльності. Водночас, у процесі провадження інвестиційної діяльності підприємства стикаються з різноманітними перешкодами. При цьому до найбільш загальних таких перешкод варто віднести: нестачу вхідної інформації, необхідної для ухвалення рішень про реалізацію проєктів; несприйняття вхідної інформації (відкидання тих можливостей, які надає зазначена інформація, без її детального вивчення); одержання висновку про економічну недоцільність здійснення проєктів; недостатність ресурсного забезпечення для здійснення проєктів; невдачі зі здійсненням проєктів; відмови від експлуатації вже впроваджених проєктів. Необхідно відзначити, що перелік цих перешкод наведено в чіткій послідовності. Таким чином, загальні бар'єри на шляху реалізації інвестиційних проєктів, які передбачають здійснити суб'єкти господарювання, утворюють певний ланцюжок.

Розроблення пропозицій щодо подолання перешкод, які постають на шляху реалізації підприємствами інвестиційних проєктів, потребує попереднього оцінювання рівня цих перешкод. Одним з можливих підходів до такого оцінювання є визначення усередненого рівня зазначених перешкод за вибіркою підприємств, що здійснили або намагались здійснити інвестиційні проєкти. Оскільки узагальнюючі перешкоди, які постають на шляху до реалізації проєктів, утворюють певну послідовність, то рівень кожної такої перешкоди визначатиметься за такою формулою:

$$P_{ni} = 1 - \frac{K_{1i}}{K_{0i}}, \quad (1)$$

де:

P_{ni} – рівень i -тої перешкоди на шляху до реалізації інвестиційних проєктів за вибіркою підприємств, що здійснили чи намагались здійснити такі проєкти, частки одиниці;

K_{1i} – кількість проєктів, які подолали i -ту перешкоду;

K_{0i} – кількість проєктів, які підійшли до подолання i -тої перешкоди, при цьому подолавши попередні перешкоди.

З метою практичного застосування формули (1) було утворено вибірку з тридцяти підприємств, які належать до трьох видів економічної діяльності (машинобудування, харчосмакова промисловість та виробництво будівельних матеріалів). Було проведено опитування менеджерів цих підприємств щодо інвестиційних проєктів, які підприємства впровадили або намагалися впровадити впродовж 2018–2021 рр. На підставі результатів цього опитування було встановлено кількість проєктів, які подолали відповідні узагальнюючі перешкоди. При цьому загальна кількість проєктів, які розглядалися, становила за видами економічної діяльності відповідно 188, 143 та 74.

Проведене дослідження показало, що за усіма видами економічної діяльності найбільш високий рівень є притаманним двом узагальнюючим перешкодам, а саме – перешкоді, зумовленій недостатньою, на думку менеджерів підприємств, ефективністю інвестиційних проєктів та перешкоді, викликану нестачею необхідного ресурсного забезпечення для реалізації проєктів. Зокрема, середній рівень першої з названих перешкод становив: для машинобудівних підприємств – 0,543, для підприємств харчосмакової промисловості – 0,303, а для підприємств, які здійснюють виробництво будівельних матеріалів, – 0,250. Отже, рівень перешкод, що постають на шляху провадження інвестиційної діяльності досліджуваними підприємствами, виявився досить високим.

Список використаних джерел:

- [1] Ємельянов, О. Ю. (2019). *Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання: [монографія]*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка».
- [2] Гришко, В. А. (2010). Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Схід. Аналітично-інформаційний журнал*, (7(107)), 18–21.
- [3] Лесик, Л. І. (2013). Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23), 271–278.
- [4] Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Висоцький, А. Л. (2013). Діагностика ресурсного забезпечення як чинника формування виробничо-збутового потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23.4), 128–135.
- [5] Склярчук, Т. В. & Соболев, І. В. (2017). Сучасний механізм оцінювання ефективності персоналу промислового підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (2(27)), 72–75.
- [6] Верховолядова, Н. І. & Русинко, М. І. (2013). Характеристика і структура трудового потенціалу підприємства. *Інноваційна економіка*, (4), 37–40.
- [7] Шарманська, В. М. & Вітюк, В. В. (2018). Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання. *Молодий вчений*, (1(53)), 550–552.
- [8] Васюренко, О., Ляшенко, В. & Подчесова, В. (2014). Ефективність кредитування фізичних та юридичних осіб банками України: методологія аналізу стохастичних границь. *Вісник НБУ*, (1), 5–11.
- [9] Yemelyanov, O., Petrushka, T., Symak, A., Trevoho, O., Turylo, A., Kurylo, O., Danchak, L., Symak, D. & Lesyk, L. (2020). Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution. *Sustainability*, (12(15)), 6184.
- [10] Ємельянов, О. Ю., Крет, І. З. & Сегедій, О. М. (2003). Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційного потенціалу галузей економіки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (484), 66–71.
- [11] Ємельянов, О. Ю. & Курило, О. Б. (2009). Ефективність використання виробничих ресурсів підприємства та їх вплив на експлуатаційні витрати. *Схід. Аналітично-інформаційний журнал*, (8), 63–67.
- [12] Погорелов, Ю. С. (2006). Розвиток підприємства: поняття та види. *Культура народів Причорномор'я*, (88), 75–81.

- [13] Козик, В. В., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2014). Інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. *Проблеми економіки*, (1), 52–58.
- [14] Амоша, О. І., Булєєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості*, (1(36)), 3–9.
- [15] Ортіна, Г. В. (2016). Модернізація та інноваційність як напрями антикризового розвитку підприємств реального сектора економіки. *Економіка та держава*, (2), 29-32.
- [16] Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Крет, І. З. (2013). Методичні засади оцінювання економічної ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій на промислових підприємствах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*, (754), 18–25.
- [17] Концеба, С. М. & Непочатенко, О. О. (2007). Енергозберігаючі технології в Україні: економічний ефект та перспективи впровадження. *Збірник наукових праць УНУС*, (63), 1–5.
- [18] Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649–654.
- [19] Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13–32.
- [20] Sredojecic, D., Cvetanovic, S. & Boskovic, G. (2016). Technological changes in economic growth theory: neoclassical, endogenous, and evolutionary-institutional approach. *Economic Themes*, (54(2)), 177–194.
- [21] Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2018). Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine. *Sustainability*, (10(4)), 1186.
- [22] Андрусів, У. Я. & Мазур, І. М. (2017). Комплексний підхід до забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів. *Бізнес Інформ*, (1), 44–49.
- [23] Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. *Економіка. Фінанси. Право*, (8), 7–10.
- [24] Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79–84.
- [25] Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72–75.